

MAT Á UMHVERFISÁHRIFUM

NIÐURSTÖÐUR FRUMATHUGUNAR OG

ÚRSKURÐUR SKIPULAGSSTJÓRA RÍKISINS UM

SUÐURFJARÐAVEG UM SELÁ

1. INNGANGUR

Skipulagsstjóri ríkisins hefur fengið til frumathugunar breytingar á Suðurfjarðavegi um Selá, samkvæmt lögum nr. 63/1993 um mat á umhverfisáhrifum.

Framkvæmdaraðili: Vegagerðin.

Framkvæmd kynnt í frummatsskýrslu: Kynntur er nýr 1,1 km langur vegarkafli á Suðurfjarðavegi um Selá í sunnanverðum Fáskrúðsfirði og efnistaka tengd framkvæmdinni. Ræsi verður lagt í farveg Selár í stað núverandi brúar sem verður rifin.

Markmið framkvæmdar: Að bæta samgöngur á Austfjörðum, sérstaklega fyrir þungaflutninga.

Frumathugun: Þann 4. júní 1998 tilkynnti Vegagerðin framkvæmdina til Skipulagsstofnunar og lagði fram frummatsskýrslu. Framkvæmdin var auglýst opinberlega þann 19. júní 1998 í Lögbirtingablaðinu og Morgunblaðinu og þann 18. júní 1998 í Dagskránni, Egilsstöðum. Frummatsskýrslan lá frammi til kynningar frá 19. júní til 24. júlí 1998 hjá oddvita Fáskrúðsfjarðarhrepps, í Þjóðarbókhöðunni og hjá Skipulagsstofnun í Reykjavík.

Engin athugasemd barst á kynningartíma. Leitað var umsagnar Fáskrúðsfjarðarhrepps og Náttúruverndar ríkisins. Jafnframt var framkvæmdin kynnt Heilbrigðiseftirliti Austurlands, embætti yfirdýralæknis, Hollustuvernd ríkisins, veiðimálastjóra og Þjóðminjasafni Íslands.

Gögn lögð fram við frumathugun:

Frummatsskýrsla: Suðurfjarðavegur um Selá. Mat á umhverfisáhrifum. Frummatsskýrsla. Vegagerðin, maí 1998.

2. UMSAGNIR

Leitað var umsagnar **Fáskrúðsfjarðarhrepps** með bréfi, dags. 15. júní 1998 og barst umsögn með bréfi, dags. 21. júlí 1998 Þar segir m.a.:

„Hreppsnefnd Fáskrúðsfjarðarhrepps vill taka fram og leggur þunga áherslu á að hún er sammála því sem kemur fram í skýrslu héraðsdýralæknis, að ekki verði hreyft við né á nokkurn hátt raskað jarðvegi á svæði því sem er milli urðunarstaðar fjár og fyrirhugaðs vegar.

Hins vegar virðist hreppsnefndinni nokkurrar ónákvæmi gæta í skýrslu héraðsdýralæknis um fjölda þess fjár sem þarna var urðað sem og tilgreiningu bæja. Á þessu svæði er urðað fé frá átta bæjum þar af sex með þekktu riðuveiki á ýmsum stigum. Láta mun nærri að urðað hafi verið þarna a.m.k. 2000 fjár.

Að öðru leyti gerir hreppsnefnd ekki athugasemd við framkvæmdina eins og henni er lýst í matsskýrslunni.“

Leitað var umsagnar **Náttúruverndar ríkisins** með bréfi, dags. 15. júní 1998 og barst umsögn með bréfi, dags. 30. júní 1998. Þar segir m.a.:

„Náttúruvernd ríkisins bendir á að fyrirhugað framkvæmdasvæði er innan svæðis nr. 621 á Náttúruminjaskrá, Sandfell í Fáskrúðsfirði. Um er að ræða afar sérstæðan líparíteitil sem er hluti af hinni fornu Reyðarfjarðareldstöð.

Náttúruvernd ríkisins gerir fyrir sitt leyti ekki athugasemdir við framkvæmdina eins og henni er lýst í frummatsskýrslu með þeim skilyrðum að jarðraski verði haldið í lágmarki og að haft verði samráð við eftirlitsmann Náttúruverndar ríkisins á Austurlandi um afmörkun námusvæða, jarðefnisnám og frágang námusvæða og vegfláa. Enn fremur verði haft samráð við eftirlitráðgjafa á þeim hluta núverandi vegar sem verður aflagður.“

Framkvæmdin var kynnt **yfirdýralæknisembættinu** með bréfi dags. 15. júní 1998 og barst umsögn með bréfi dags. 20. júlí 1998. Þar er óskað eftir því að tekið verðir fullt tillit til þeirra skilyrða sem fram koma í bréfi héraðsdýralæknis í frummatsskýrslu¹.

3. ATHUGASEMDIR

Engin athugasemd barst á kynningartíma.

¹ Fylgiskjal 2 með frummatsskýrslu

4. UMHVERFISÁHRIF SUÐURFJARÐAVEGAR UM SELÁ

4.1 FYRIRHUGUÐ FRAMKVÆMD

Lagður verður nýr 1,1 km langur vegarkafli á Suðurfjarðavegi um Selá í sunnanverðum Fáskrúðsfirði. Stálræsi verður lagt í farveg Selár ofan við núverandi brú en hún er einbreið, hefur takmarkaða burðargetu og verður rifin. Stefnt er að því að framkvæmdir hefjist haustið 1998 og vegurinn verði fullfrágenginn með bundnu slitlagi fyrir vorið 1999.

4.1.1 Lega vegar

Fyrirhugaður vegur mun liggja í sveig um 75 m ofan við núverandi brú um Selá. Í farveg Selár verður sett um 2,4 m vítt og 50 m langt ræsi með um 14 m hári fyllingu. Vegurinn verður uppbyggður í 1-1,5 m hæð yfir landinu.

4.1.2 Efnistaka

Efnisþörf vegna framkvæmdarinnar er áætluð um 25.000 m³. Efni fæst úr tveimur námum og úr skeringum. Mest efni eða um 19.000 m³ verður tekið úr skeringum, námu B, sem eru á nánast gróðurlausu vegsvæði rétt utan Selár. Um 3.000 m³ fást úr námu A sem er gömul ófrágengin vegfylling innanlega við væntanlega veglínu og um 3.000 m³ fást úr skeringum úr malarhjöllunum ofan vegar.

4.2. ÁHRIF Á LANDSLAG OG JARÐMYNDANIR

Vegurinn liggur undir Sandfelli, sérstæðum líparíteitli, sem er hluti af hinni fornu Reyðarfjarðareldstöð. Sandfell ásamt næsta umhverfi er á Náttúruminjaskrá og er jarðsaga og jarðmyndun svæðisins dæmigerð fyrir Austfirði.

Samkvæmt greinargerð eftirlitsmanns Náttúruverndar ríkisins¹ eru markverðustu náttúruminjar á svæðinu malarhjalli ofan vegar og gil Selár. Malarhjallinn er trúlega gamall marbakki og liggur fyrirhugað vegarstæði í jaðri hans. Framkvæmdin mun raska malarhjallanum nokkuð en skeringar úr honum verða notaðar í fyllingar. Eftirlitsmaður Náttúruverndar ríkisins telur ekki að umtalsverðir náttúruverndarhagsmunir séu í húfi vegna framkvæmdarinnar og hefur hjöllunum þegar verið raskað með efnistöku.

Í frummatsskýrslu kemur fram að nýr vegur verður felldur að landi. Reynt verður að skerða malarhjallann sem minnst og mun drjúgur hluti hans standa eftir innan og utan Selár. Áhersla verður lögð á að frágangur á hjallanum að framkvæmd lokinni verði sem snyrtilegastur og frágangur á fláum og fyllingum í árgili Selár verði í samræmi við hlíðar gilsins. Námur og skeringar verða ekki hafðar opnar lengur en nauðsyn krefur. Brúin yfir Selá verður rifin og núverandi vegur jafnaður út og í hann sáð. Í frummatsskýrslu kemur fram að samráð verður haft við landeigendur, ábúendur og eftirlitsráðgjafa Náttúruverndar ríkisins varðandi frágang á efnistöku- og skeringarsvæðum.

Náttúruvernd ríkisins setur þau skilyrði að jarðraski verði haldið í lágmarki og að haft verði samráð við eftirlitsmann Náttúruverndar ríkisins á Austurlandi um afmörkun

¹ Fylgiskjal 1 með frummatsskýrslu

námusvæða, jarðefnisnám og frágang námusvæða, vegfláa og þess hluta núverandi vegar sem verður aflagður.

4.3 ÁHRIF Á GRÓÐUR OG DÝRALÍF

Innan við Selá er veglínin í nokkrum hliðarhalla og liggur um gróið land sem er aðallega gras, lyngmói og mosi. Utan við Selá mun vegurinn liggja í hallalíttilli skriðurunninni hlíð gróinni mosa og lággróðri.

Í frummatsskýrslu kemur fram að reynt verður að haga framkvæmdum þannig að sem minnst rask verði á gróðri og jarðvegi. Lífrænum jarðvegi verður ýtt til hliðar og leitast við að nýta hann við frágang meðfram vegi. Öll umferð vinnuvéla verður bönnuð utan vegsvæðis og námusvæða.

Í frummatsskýrslu kemur fram að dýralíf er fremur fábrotið á þessum slóðum. Samkvæmt upplýsingum heimamanna verpa örfá pör af æðarfugli á malarhjallanum ofan vegar og rjúpur halda til í Selárgili. Meginhluti framkvæmdarinnar fer fram síðla sumars árið 1998 og því ættu áhrif á varp að vera í lágmarki. Ekki er vitað til þess að fiskur gangi upp í Selá. Ræsi verður lagt í árfarveg Selár strax í byrjun framkvæmdar til að lágmarka grugg í ánni á framkvæmdartíma.

4.4 ÁHRIF Á MENN OG SAMFÉLAG

Fyrirhugðuð vegagerð er ekki talin hafa áhrif á íbúafjölda svæðisins eða búsetudreifingu. Framkvæmdin kemur hinsvegar til með að styrkja samgöngur á svæðinu og auka umferðaröryggi vegafaranda á Suðurfjarðavegi um Fáskrúðsfjörð.

Jarðsímastrengur liggur í brúnni um Selá. Samkvæmt frummatsskýrslu¹ verður jarðsímastrengurinn færður í fyllinguna um Selárgil í samráði við Landssímann.

Haustið 1988 var riðufé urðað í mel, um 30 ofan vegstæðis innan Selár milli stöðva 11.140 og 11.160. Héraðsdýralæknir Austurlandsumdæmis syðra² telur að ekki stafi hætta af fyrirhugaðri framkvæmd, sé tryggt að ekki verði hreyft við svæðinu milli urðunarstaðar og nýs vegar. Ennfremur komi efnistaka úr melnum sem féð var urðað í ekki til greina. Yfirdýralæknir og sveitarstjórn Fáskrúðsfjarðarhrepps taka undir álit héraðsdýralæknis.

4.5 SKIPULAG

Ekkert aðalskipulag er í gildi á framkvæmdasvæðinu við Selá í Fáskrúðsfirði. Mælt er með málsmeðferð skv. 3. tl. bráðabirgðarákvæðis skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997 m.s.b.. Jafnframt er vísað til 27. gr. laganna þar sem fram kemur að framkvæmdin er framkvæmdaleyfisskyld.

¹ Fylgiskjal 7 með frummatsskýrslu

² Fylgiskjal 2 með frummatsskýrslu

5. NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTJÓRA RÍKISINS

Vegagerðin hefur kynnt nýbyggingu 1,1 km langs vegarkafla á Suðurfjarðavegi um Selá í Fáskrúðsfirði og efnistöku henni tengdri. Ræsi með 14 m hárrí fyllingu verður lagt í Selárgil, um 75 m ofan núverandi brúar sem verður rifin. Tilgangur framkvæmdarinnar er að bæta samgöngur á svæðinu.

Fyrirhuguð framkvæmd mun hafa óveruleg áhrif á gróður og dýralíf verði raski í grónu landi utan skilgreinds námusvæðis haldið í lágmarki.

Framkvæmdin mun hafa nokkur áhrif á jarðmyndanir og landslag vegna fyllingar í Selárgili og efnistöku úr malarhjalla ofan vegar. Áhrifin eru þó talin vera ásættanleg verði vandað til frágangs á fyllingum í árgili Selár og malarhjalla ofan vegar. Lögð er áhersla á að hvorki verði hreyft við né á nokkurn hátt raskað jarðvegi á svæði því sem er milli urðunarstaðar riðufjár og fyrirhugaðs vegar, milli stöðva 11.140 og 11.160. Ennfremur komi efnistaka úr melnum sem féð var urðað í ekki til greina. Samráð skal haft við eftirlitsmann Náttúruverndar ríkisins á Austurlandi um afmörkun námusvæða, jarðefnisnám og frágang námusvæða, vegfláa og núverandi vegar sem verður aflagður.

Á grundvelli frummatsskýrslu Vegagerðarinnar og umsagna er það mat skipulagsstjóra ríkisins að fyrirhuguð framkvæmd við Suðurfjarðaveg um Selá muni, að uppfylltum skilyrðum, ekki hafa í för með sér umtalsverð áhrif á umhverfi, náttúruauðlindir eða samfélag.

6. ÚRSKURÐARORÐ

Í samræmi við 8. grein laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 63/1993 hefur skipulagsstjóri ríkisins farið yfir umsagnir og þau gögn sem lögð voru fram af hálfu framkvæmdaraðila.

Með vísun til niðurstöðu skipulagsstjóra sem gerð er grein fyrir í 5. kafla þessa úrskurðar er fallist á fyrirhugaðar úrbætur á Suðurfjarðavegi um Selá, eins og þeim er lýst í framlagðri frummatsskýrslu, með eftirfarandi skilyrðum:

1. Efnistaka og annað jarðrask fari ekki fram ofan veglínu í og við urðunarstað riðufjár.
2. Jarðraski verði haldið í lágmarki og samráð verði haft við Náttúruvernd ríkisins um afmörkun námusvæða, jarðefnisnám og frágang á svæðinu.

7. KÆRUFRESTUR

Samkvæmt 14. grein laga nr. 63/1993 má kæra úrskurð skipulagsstjóra ríkisins til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 18. september 1998.

Reykjavík, 14. ágúst 1998

Stefán Thors

Hólmfríður Sigurðardóttir